

การเฝ้าระวังการบาดเจ็บระดับชาติ พ.ศ.2544
(การบาดเจ็บรุนแรง จากถูกปลวหรือสะเก็ดดอกไม้ไฟ)

โดย นางสาวบรรณวรรณ ดิเรกโกศล

แพทย์หญิงไมพันธุ์ สันติกาญจน์
 สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

กองระบาดวิทยาได้เฝ้าระวังการบาดเจ็บระดับชาติ กรณีการบาดเจ็บรุนแรงจากถูกปลวหรือสะเก็ดดอกไม้ไฟ ปีพ.ศ. 2544 ซึ่งมีโรงพยาบาลเครือข่ายการเฝ้าระวังการบาดเจ็บฯ จำนวน 22 โรงพยาบาล เป็นโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย 3 แห่ง โรงพยาบาลศูนย์ 15 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป 1 แห่ง และโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง พบว่า

มีผู้บาดเจ็บรุนแรง (เสียชีวิตก่อนมาถึงโรงพยาบาล เสียชีวิตที่ห้องฉุกเฉิน รับไว้รักษาหรือรับไว้สังเกตอาการในโรงพยาบาล) จากการถูกปลวหรือสะเก็ดดอกไม้ไฟจำนวน 108 ราย ซึ่งเป็นผู้ที่รับไว้รักษาในหอผู้ป่วยทุกคน และ ไม่มีผู้เสียชีวิต

จำนวนผู้บาดเจ็บได้รับรายงานมากที่สุดคือ รพศ.ลำปาง 29 คน ร้อยละ 26.8 รองลงมาคือ รพศ.ขอนแก่น 12 คน ร้อยละ 11.1 รพม.นครราชสีมา และ รพศ.สรรพสิทธิประสงค์ (อุบลราชธานี) เท่ากัน 11 คนร้อยละ 10.2

ผู้บาดเจ็บเพศชาย 100 คน หญิง 8 คน อัตราส่วนหญิง ต่อ ชาย 1:12.5 พบมากในกลุ่มอายุ 5 – 9 ปี 10 -14 ปี และ 15 –19 ปี เท่ากัน คือ ร้อยละ 15.7 รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 25 – 29 ปี และ 35 – 39 ปี เท่ากัน ร้อยละ 7.4 กลุ่มอายุ 45 – 49 ปี และ 50 – 54 ปี เท่ากันร้อยละ 6.5

กลุ่มอาชีพ พบในนักเรียน/นักศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 32.4 รองลงมา คือ ผู้ใช้แรงงาน ร้อยละ 18.5 ทำสวน/ ทำนา /ทำไร่ ร้อยละ 16.7 ไม่มีอาชีพร้อยละ 10.2 นักบวช /ภิกษุ ร้อยละ 5.6 อื่น ๆ ร้อยละ 3.7 ค้าขาย ร้อยละ 2.8 ช่างฝีมือและแม่บ้าน เท่ากัน ร้อยละ 1.9 ตำรวจ ทหาร พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท เท่ากัน ร้อยละ 0.9

จุดเกิดเหตุที่พบมากที่สุดคือ บ้าน /บริเวณ /บ้าน ร้อยละ 62.0 รองลงมาคือ สถานศึกษา โรงพยาบาล สถานที่อื่น ๆ เท่ากัน ร้อยละ 10.2 นา /ไร่ /สวน ร้อยละ 4.6 สถานที่ขายสินค้า และไม่ระบุเท่ากัน ร้อยละ 3.7

ช่วงเวลาที่เกิดเหตุมากที่สุดอยู่ในช่วงเย็น คือเวลา 16.00 - 17.00 น. ร้อยละ 10.2 รองลงมาคือ 12.00-13.00 น. 14.00 - 15.00 น. 15.00 - 16.00 น. 17.00 - 18.00 น. ร้อยละ 7.4 ช่วงที่ไม่มีเหตุเกิดขึ้น เวลา 03.00 – 06.00 น.

เดือนที่เกิดเหตุมากที่สุด คือ ตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงเตรียมการจัดทำดอกไม้ไฟในเทศกาลลอยกระทง ร้อยละ 27.8 รองลงมา คือ มกราคม ร้อยละ 13.0 และ พฤศจิกายน ร้อยละ 9.3 มีเหตุเกิดขึ้นทุกเดือนต่ำสุดเดือน สิงหาคม ร้อยละ 1.9

ระดับความรุนแรงสูงสุดของการบาดเจ็บ พบว่าส่วนมากอยู่ในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง ร้อยละ 92.6 รุนแรงมากแต่ไม่คุกคามต่อชีวิต ร้อยละ 2.8 อวัยวะที่บาดเจ็บรุนแรงสูงสุดในแต่ละคนที่พบบ่อยที่สุดคือ แขน ขา มือ เท้า รวมเชิงกรานและไหล่ ร้อยละ 41.7 รองลงมาคือ บาดเจ็บที่ผิวหนังภายนอก รวมเปลือกตา ริมฝีปาก และใบหู ร้อยละ 30.6 และ กล้ามเนื้อและกระดูกหน้ารวมลูกตา หน้า ร้อยละ 19.4 ผู้ที่บาดเจ็บรุนแรงแต่ไม่คุกคามชีวิต 3 คน มีการบาดเจ็บของสมอง ถูกความร้อนหลายบริเวณปริมาณร้อยละ 20 - 29 ของพื้นผิวร่างกาย

โดยสรุป รายงานผู้บาดเจ็บรุนแรงจากการถูกเปลวหรือสะเก็ดดอกไม้ไฟ จากฐานข้อมูลเฝ้าระวังการบาดเจ็บระดับชาติ จาก 21 โรงพยาบาลในปี 2544 มีจำนวนทั้งหมด 108 คน เป็นผู้ป่วยที่รับไว้รักษาทุกคน ไม่มีการเสียชีวิตรายงานจากโรงพยาบาลลำปางสูงสุด และค่อนข้างมากในจังหวัดทางภาคอีสาน กรุงเทพมหานครมีเพียงเล็กน้อย อายุของผู้บาดเจ็บพบมากตั้งแต่ 5 ปี ถึง 19 ปี อาชีพนักเรียน/นักศึกษา เกิดเหตุมากที่บ้าน/บริเวณบ้าน ช่วงเกิดเหตุมักพบบ่อยที่สุดในเวลา 16.00 - 17.00 น. และส่วนใหญ่เป็นเดือนที่มีเทศกาลต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงเทศกาลลอยกระทง และปีใหม่ เป็นที่น่าสังเกตว่า ปี 2544 ไม่พบผู้บาดเจ็บรุนแรงถึงพิการ ซึ่งน่าจะมาจากการสั่งการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้เข้มงวดต่อการเล่นดอกไม้ไฟ และการเข้มงวดของตำรวจในการบังคับใช้กฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรกำชับเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ที่ควบคุมการผลิต การเก็บและการจำหน่ายพลดอกไม้ไฟ ทั้งในท้องถิ่นและระดับชาติ และเข้มงวดเกี่ยวกับการเล่นดอกไม้ไฟ เพราะมักทำให้เกิดการบาดเจ็บและบาดเจ็บรุนแรงได้
2. ควรมีการรณรงค์ให้ความรู้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง รวมทั้งเสริมสร้างการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือ ค่านิยม ของการเฉลิมฉลองงานรื่นเริงในเทศกาลต่างๆด้วยพลและดอกไม้ไฟ ซึ่งมีโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดการบาดเจ็บจากการจุดพลและดอกไม้ไฟ และอาจเกิดปัญหาเพลิงไหม้ได้
3. ไม่ควรให้เด็กเล่นดอกไม้ไฟ เพราะเด็กยังขาดความระมัดระวัง และความรับผิดชอบต่อปัญหาต่างๆที่จะเกิดตามมา

หมายเหตุ : โรงพยาบาลเครือข่ายเฝ้าระวังระดับชาติ 21 แห่ง ได้แก่ รพศ.ลำปาง, รพศ.สวรรค์ประชารักษ์ (นครสวรรค์), รพม.พุทธชินราช (พิษณุโลก), รพศ.เชียงรายประชานุเคราะห์ (เชียงราย), รพศ.ขอนแก่น, รพม.นครราชสีมา, รพศ.อุดรธานี, รพศ.สรรพสิทธิประสงค์ (อุบลราชธานี), รพศ.ยะลา, รพศ.ตรัง, รพศ.หาดใหญ่ (สงขลา), รพศ.สุราษฎร์ธานี, รพศ.ราชบุรี, รพศ.นครปฐม, รพศ.ชลบุรี, รพศ.ระยอง, รพศ.พระปกเกล้า (จันทบุรี), รพ.นพรัตน์ราชธานี, รพ.เลิดสิน (กรุงเทพมหานคร) รพท.พระนั่งเกล้า (นนทบุรี)